

Norske Landmænd,

udgivet af J. Schrøder.

N° 23.

Lørdagen den 9de Juni 1860.

4de Marg.

Indhold.

Indberetning om Stavanger Amts Landbrugsstoles Virksomhed i 1859. — Amerika. — Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indberetning til Departementet for det Indre om Stavanger Amts Landbrugsstoles Virksomhed i 1859.

Uddrag.

Som Fortsættelse til den Indberetning, jeg afgav i Februar Maaned sidstleden, maa jeg her ved for de tre senere forløbne Maaneder berette Følgende:

Den theoretiske Undervisning har været fortsat indtil Noget for Paaske, da Vaarvinden iaar formedelst den store Mængde Nedslag først sent kunde begynde paa disse Marker. Efter at denne hovedsagelig var sluttet og al Sæd nedlagt, paa Næperne nær, fortsattes hin igjen fra 23de Mai.

Følgende har været gennemgaaet: Af Lunbeqvists Haandbog fra Pag. 200 til Pag. 468. Af Naturens Bog det Meste af Botanikken. Af Dyrslægebogen fra Pag. 200 til Slutningen. Fremdeles er benyttet som Læsebog og Emne for Samtaler: Nøbjørnsens Myrdyrkning, Leconteur det fremskridende Agerbrug og Jensenius's Haandbog i Husdyravlen. Diktatet om Redskabers Konstruktion, saavel som et andet om Landmandsbogholderi er sluttet. Uvælsker i Modermaal og Regning, især i økonomiske Beregninger, have fremdeles været drevne.

Virksomheden i Værkstederne har været fortsat til Vaaraannen. Der har siden Beretningen i Februar været arbejdet en Kullebarv, en Labbarv, nogle Digerensfere, paa Plougene o. s. v. o. s. v.

En Smed og en Smedker, som Begge tidligere have drevet større Værksteder for egen Regning i Stavanger, have været i Engagement, dog kun den Første stadigt. Jeg tror at have løst den Opgave at kunne skaffe gode Plouge, som ere stikkede for at bryde Vold og Nyland, samt for sværere Jord. Der foreligger mig endnu den formentlig mindre vigtige, men ikke desto mindre vanskeligere Opgave at Plouge, som forene Stadighed i Jorden med Lethed og Blidhed, samt Styrke nok til ikke at lade sig skade

af antræffende Stene, og derhos ere lette at styre, og med Lethed lade sig bringe til at gaa i den forønskede Dybde.

Udfaldet af forrige Høst kan nu berettes: Hveden gav kun 4 Tdr. 7 Skjæpper pr. Tøndeland — Vægten er 218 Pd. Gjennemsnitsafvigelse paa Gaarden er 9¹/₈ Td. Rugavlen gik ned til 3 Td. 5¹/₂ Skj. pr. Tøndeland. Gjennemsnitsafvigelse paa Gaarden er 7³/₈ Td. Bygget gav 8 Tdr. 3 Skj. pr. Tøndeland. Gjennemsnitsafvigelse 13¹/₁₁ Td. Havren gav 10 Tdr. 6 Skj. Gjennemsnitsafvigelse 13¹/₁₀ Td.

Væxtperioden begynder med ualmindelig Tørre og Hede, der har sat al Vegetation tilbage, undtagen Kloverens. Denne viser allerede Blomster og er begyndt, afmeiet at tjene til Staldfodring, hvilket kommer vel med, da Udmærken frembyder Lidet. Det italienske Raigræs, som har overvintret, er nu paa at gaa i Vr. Det Høst selsaaede Fro vil vel endnu tage en Uge eller lidt mere. Dette Græs taalte godt den skarpe 9 Graders Kulde i November, og holdt sig godt hele Vinteren, men tyndedes betydeligt under Vaarfrosten. Man bør saaledes neppe stole paa det som overvintrende hos os, uden det muligt kunde være, hvor Sne falder paa ufrosen Mark og kan beskytte mod Vaarfrosten. Græsset er forresten udmærket og giver tidligt saet og stærkt gjødet, 3 a 4 gode Slet af et yndet og nærende Græs.

Afsluttet den 3die Juni 1856

Urbødigt

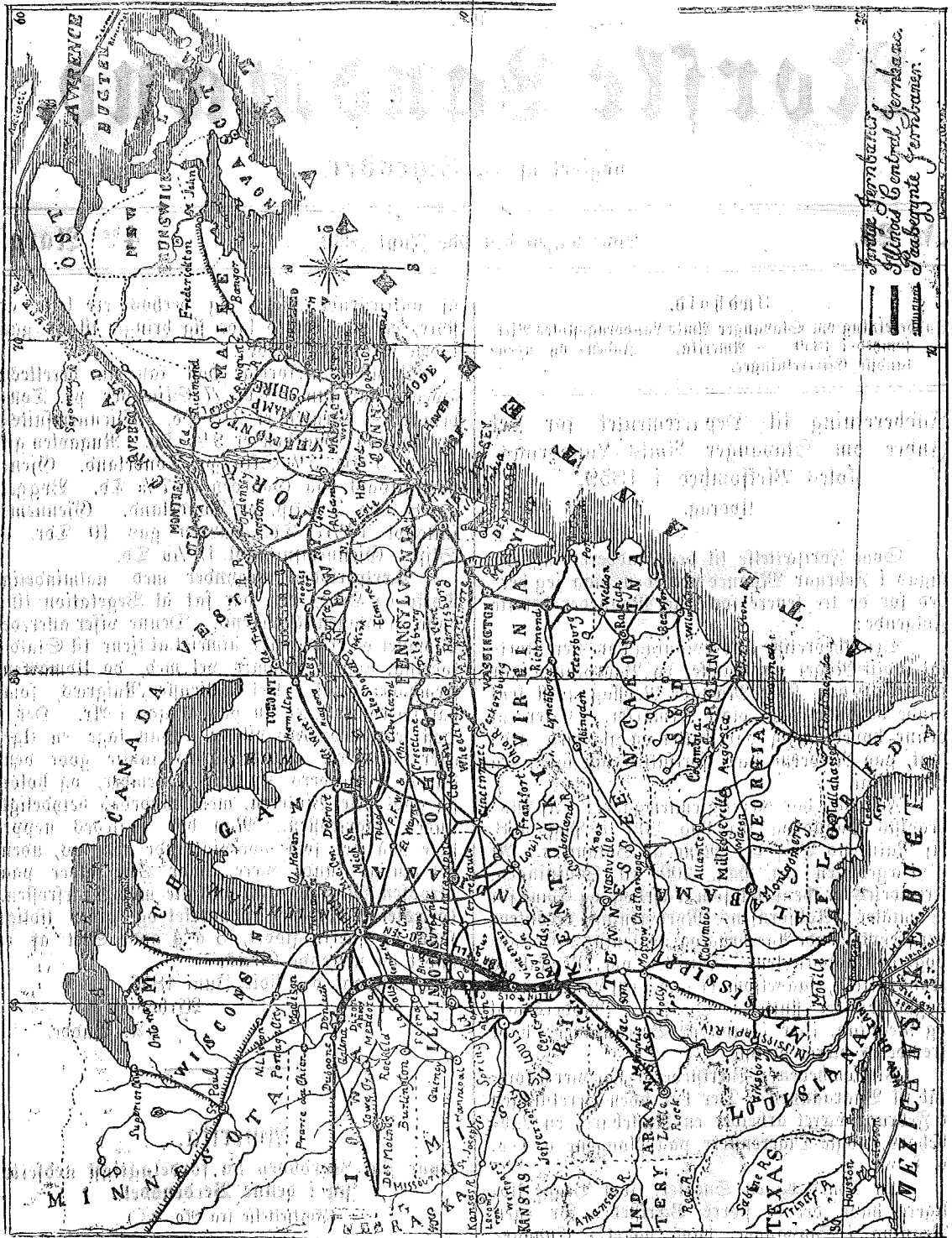
A. Budde.

Amerika.

Svor skal Nordboen nu fordelagtigt nedsette sig i denne Verdensdel.

(Fortsættelse fra No. 22.)

I hele Landet var der paa de sidste 22 Mile nesten ikke en eneste Nybygger for fire Aar siden, men saa hurtigt blev der bebygget efter Jernbanens Aabning, at man nu kan regne, at over to Millioner Maal langs med denne Del af Banen allerede er bragt under Dyrkning. Paa den sidste Del til Statens Sydgrense bestaar hele Landet af Høje og Dale med Klipper og

Støve, hvormellem Hift og her findes gode Land-
ejendomme. Klimaat er meget mildt om Vinteren
og varmt om Sommeren, saa der kan dyrkes
alle Slags Frugter og Tobak. Her avles den
finessede hvide Hvede, og herfra sendes en bety-
delig Forsyning af Ferstener samt anden Frugt

til Markedet i Chicago. Her findes nogle af de
tidligste Jorder i de Forenede Stater; Her mø-
des Hveden saa tidlig, at Aarets Hvede herfra
kan sendes tiltorvs i de nordlige og østlige Staa-
ter inden Høsten der er begyndt.

Jeg reiste nu tilbage, ad den samme Vej til

Foreningspunktet ved Centralia, hvorfra jeg drog mod Nord paa en anden Bane nesten lige midt igjennem Staten, og her traf jeg de samme Eiendommeligheder ved Jordbunden som jeg havde bemærket paa Reisen mod Syd. Da jeg atter kom ind paa den sorte Preri, efter at jeg en Stund havde været vant til den sydlige Preris hvidliggraa Jordbund, forekom det mig som Jorden havde et federe Udseende og Græsset et grønnere Skjær. Men nu befandt vi os netop ogsaa paa Reisen gjennem den frugtbarste Del af Illinois, og paa en Strefning af over en 14 Mile er hele Egnen meget smuk, for en stor Del opdyrket og indhegnet og besaaet med Huse, saa langt man kan se omkring. Agerbruget er mere storartet og bedre reguleret; baade Mais og Hvede berer Bidnesbyrd om en omhyggeligere Behandling. Hø- og Kornskaffe er talrigere; Skovland sees i alle Retninger, og Egnen har i det Hele taget et mere vølgende, rigt og malerisk Udseende, end jeg hidtil har truffet nogensteds paa Prerien. Bloomington, en By som er i sterkt Opvågning, og har 7000 Indvaanere, sender i gode Aar 2600 Tdr. Korn daglig paa Jernbanen til Chicago. Egnen er her for største Delen opdyrket af Landmænd fra Staten New-York. Fire fem Mile høiere mod Nord har der nedfat sig en betydelig Koloni af omtrent 200 Familier fra Vermont. De havde sendt et Udvalg iforveien, bestaaende af de dygtigste Landmænd, der skulde undersøge de vestlige Stater og velge det bekvemteste og fordelagtigste Strog, der var at finde. Paa en fire Maaneders Reise besaa disse Mænd med største Omhyggelighed baade Illinois og andre Stater endnu længere mod Vest, og de kom til den Anskuelse, at dette var den af de Egne, de havde besøgt, som frembød den største Forening af Fordele. I Samling købte de da omtrent 80,000 Aaer, som hele Selskabet har nedfat sig paa i de sidste tre Aar.

Ved La Salle kommer vi over Illinois-Floden og har nu naaet Midten af Kuldistriktet i den nordlige Del af Staten, en driftig, folkerig Egn, hvis Indbyggerantal er steget til det femdobbelte i de sidste femten Aar. Eiendomspriserne er steget i endnu større Forhold, idet Jorderne ved Stationerne dengang solgtes for en halv Spd. pr. Aaer, men nu koster 11 Spd. Aaeret.

Ved Mendota, omtrent 2 Mile nordligere, er Egnen, som bestaar af lutter aaben Preri, godt bebygget, og Befolkningen ser usedyndigt livlig, sund og velneret ud. Hvidklover ser man vokse frodigt paa Jernbanefrenten, hvor det oprindelige Prerigræs er bleven fortængt. Den samme Natur vedbliver paa de neste tre fire Mile op til Dixon, en meget vakker By med henved 5000 Indvaanere og en smuk Beliggenhed paa begge Sider af Rock River, en bred, seibar Strøm, som løber mellem høie, skovklædte Skrenter. Et Stykke nordfor Dixon løber Jernbanen op ad Flodbredden i Ibertanten af Skovlandet, hvorpaa den fortsætter sig over en Strefning

aaaben, vølgende Preri, hvor store Landeieendomme med Kornmarker brede sig til begge Sider i en Lengde af 4—6 Mile. I denne nordligere Del af Staten er Luften meget kjøligere end sydligere og Vinterkjølden strengere. Kveget maa staldfodres seks Uger længere. Maisen er knap en Fjerdedel saa givtig her som i den frugtbare, midterste Del af Staten, og Vinterhveden er saa usikker, at man hovedsagelig indskrænker sig til at dyrke den saakaldte Baarhvede. Men denne Egn er fortrinlig skiftet til Havre og Poteter og giver god Sommerhavn. Vi har nu naaet Freeport, en blomstrende By paa 7000 Indvaanere, beliggende ved Floden Defatonia; nordfor denne er Jordsmonnet paa de neste 67 Mile til henimod Galena tyndere og mere bakket men bevøret med Hvidklover overalt, hvor den oprindelige Græsvegetation er vægen. Hermed ender Prerilandet.

Galena er Hovedsædet for de amerikanske Blyminer og leverer henved 30 Millioner Pund Bly om Aaret. Fra Galena til Dunleith ved Mississippifloden, i Nærheden af Illinois's nordvestlige Grendse, har Egnen ingen synderlig Interesse for Landmanden. Det meste er Skovland, og de aabne Preristrog er allerede optagne og bragte under Dykning.

Leseren kan af foranstaaende Beskrivelse lffe have faaet mere ud, end jeg selv fik ud denne Hæftværkstur: et almindeligt Indtryk af Landets Udseende i det Hele taget og en Forestilling om en nesten ubegrenset Strefning af frugtbar Jord. Det tog Tid og kostede mig et omhyggeligt Studium af Kartet, førend jeg kom saa vidt, at jeg i min Hukommelse havde et tydeligt Billede af dette udstrakte Lands høie Omrids. Jeg havde først reist en 50 Mile lige i Syd fra Chicago, var derpaa vendt om og havde gjort omtrent 66 Mile mod Nord paa en vestligere Bane, midt igjennem Illinois til det nordvestlige Grendsen ved Dunleith paa Bredden af Mississippifloden.

Storsteparten af Oktober Maaned anvendte jeg til at anstille en omhyggeligere og noiaagtigere Undersøgelse af Landbosforholdene paa Prerien, og jeg vil nu bede Leseren om at følge med mig paa Kjøreturen inden jeg uleiliger ham med de Talstørrelser og Slutninger, som jeg tilsidst fik ud. Jernbanen skal føre os fra Sted til Sted, og et meget leibyggt Kjøretøi, altid trukket af et Spand letløbende, slinke Heste, som baade er muntre og udholdende, skal befordre os paa kryds og tværs omkring i Landet, hvor vi besøge Landeieendommene paa Prerien.

Naar vi reiser ud fra det nordvestlige Hjørne ved Dunleith, gior vi allerførst Holdt ved Mendota omtrent 12 Mile fra Grendsen. Her støder Banen sammen med en anden Jernvei, som fra Chicago løber mod Vest til Mississippifloden, ligeoverfor Burlington i Iowa. Dette Strog hører til den gamle Millitervej, og Egnen har i lange Tider været tilbøielig bebygget. Det er et rigt Preriland, som er overmaade let at dyrke. I denne Egn bereiste jeg en 14 15 Mile og fandt i

det Hele Jordsmonnet rigt og dybt; Hvidkloveren saavel som saaget Gæs havde et sundt og frodigt Udseende. Enkelte Kornmarker havde en ualmindelig Størrelse: et uhyre Strøg paa hved ved 9000 Maal traf jeg nylig tilsaaget med Hvede, der skinnede som en grøn Flade i den klare Morgenfol. Byerne vokser hurtigt op; de fleste er under fire Aar gamle. Jeg stødte paa en skotsk Tommermand; han havde veret bosat her i Landet en tolv Aars Tid. Han havde tjent Penge men kunde ikke holde paa dem; dog gav han sig selv Skulden derfor og sagde, at alle stadige Fjoll fra Skotland, som var komne til denne Egn, havde tilsaaget sig godt igjennem. Daglønnen var fortiden lavere end han nogenstinde havde kjendt, idet en Tommermand, paa Dagarbejde, kun fik 4 Ort 10 h om Dagen foruden Kisten. Han havde seet mange Eksempler paa, hvorledes Fjoll havde indviklet sig i Forlegenheder ved at kjøbe større Jorder, end de havde Evne til at drive og betale. Men der bruges ogsaa et Slags Loddebrug, som betaler sig godt for en forstandig Arbejdskarl. Han modtager en indhegnet, opbrudt og tilsaaget Eiendom; selv udfører han det øvrige Arbejde og driver Gaarden, hvorfor han som Afgift leverer den halve Afgrøde paa nærmeste Station. Dette er en Overenskomst, hvorved en stadig Mand er sikker paa at kunne staa sig, og Eiermanden har ogsaa en god Fortjeneste.

Tommermanden havde fortiden Affordarbejde paa Dypførelsen af en lille Gaard. Grundten var muret, med en stor Kjelder under; for øvrig var Bygningen af Tommer, ni og tolv Allen i indvendigt Maal; Rummet var delt i to Berelser og Kjøkken og havde 6 Allen til Loftet; tømrer, legtet og spekket samt teppet med Stoffer kostede den fuldfærdig 180 Spd. Aaret før vilde det samme Hus have kostet 270 Spd.; men efter Pengekrisen var baade Tommerprisen og Arbejdslønnen faldet en Trediedel.

Naar vi følger Banen sydpaa en 3—4 Mile kommer vi til Illinois-Floden ved La Salle. Denne Flod falder i Mississippis efter et Løb af 72 Mile, under hvilket den danner Afløbet for nesten hele den midterste Del af Illinois og vokser ved Tiløb af en Mengde Bifloder. I mange Aar har der veret Dampbaade paa den, og den afgiver en billig Vandtransport for allens Produkter langsmed Mississippis Løb, ligesom St. Pauls til New-Orleans.

Efter en Fart paa en 10 Mile sydefter gjorde jeg Holdt i Bloomington, der ligger i den Egn, som pleier at regnes for det fedeste Strøg i Landet. I denne blomstrende By var jeg heldig nok til at finde Veiledning af en Mand, som besidder megen Forstand og Erfaring der paa Stedet, hvor han i sin Person forener en Bankør, en Sagførers, en Dommers og Obersts Verdighed. Vi tilbragte Dagen med at høre omkring i Nabolaget, besøge Landeieendommene og tale med Landmændene. De fleste af disse er komne fra Staten New-York; alle slaget de over

den sidste Hvedehøst som en nesten total Misvæst. Den første af Nybyggerne fortalte mig sin Historie paa følgende Maade. For fire Aar siden var han kommen hertil og fandt saa stort Behag i Jorden og Veligheden, at han raadede sine Naboer i New-York at følge hans Eksempel. Han kjøbte 10,000 Maal af den smukkeste Preri eller Mo, man kunde ønske sig. De to første Aar lykkedes Alting fortreffeligt. Paa den nyopbrudte Jord avlede han over 2 Tdr. Hvede pr. Maal og fik 4½ Spd. for Tonden. Herved fristedes han til efterhaanden at anvende alle de Penge, han fik ind, paa at indhegne og opdrive flere Jorder. Høsten efter besaaede han 3200 Maal med Hvede; de 2400 af dem udelagdes ved Frostene, da der det Aar faldt for lidet Sne til at dække Hveden. Nu pløiede han den ned og saae Baarhvede istedet; og denne lykkes fortreffeligt. Sidste Efteraar saae han 2400 Maal med Hvede, men det var bleven vel silde paa Aaret inden han fik tilsaaget. Foraaret var ganske usædvanligt fugtigt, Hveden var meget sen til at modnes; det faldt ind med overordentlig sterk Hede, og skjønt hans Hvede hidtil havde seet godt ud, blev den paa en Uge nesten ganske verdiløs. Det vedholdende Regnveir om Foraaret havde forhindret dem fra at faa Havre; af samme Grund var Majsene bleven plantet for silde; Jorden var derhos ubevæget, og kun et mindre Areal blev beplantet. Majsene skulde have veret i Jorden først i Mai, men dette Aar blev den først saaget i Slutningen af Juni. Heldigvis slap de for tidlig Frost, saa de kunde vente en god Afgrøde. I sytten Aar havde man ikke kjendt saa uheldigt et Aar i Illinois, og han vidste, at de Landmænd, som nylig havde nedsat sig her i Egnen og kun havde prøvet det sidste Aars Erfaring, var meget forknyttede. Selv neredede han dog ingen Befymring, da han havde en ubegrænset Tiltro til Jordbundens naturlige Frugtbarhed og troede, at den umulig kunde blive udpint. Han havde i denne Stat seet lignende Jorder, paa hvilke man havde taget 24 Afgrøder itret af Majs uden at gjødsle, og den sidste Høst havde endda veret glimrende.

Den neste Nybygger var en yngre Mand, som havde studeret ved Yale Kollege og for tre Aar siden havde kjøbt en Jordlod paa 2600 Maal for 3½ Spd. pr. Maal. Han havde opført et Hus, indhegnet hele Lodden og brudt op den halve; men sidste Aars Hvedehøst, som han havde gjort Regning paa vilde give ham Midler til at opdrive Resten, var slaaet aldeles feil. Han talte forknytt om sine Udgifter for Fremtiden, da han ligesom Andre havde ladet sig friste af det lette Kreditvesen ved Jordkjøb i disse vestlige Stater til at kjøbe en meget større Strekning, end han havde Driftskapital til. Han sagde, at de Alle havde regnet paa, at deres Hvede skulde hjælpe dem igjennem; men da den var slaaet feil, var hele Landet kommet i Forlegenhed. Han ønskede at kunne selge sin Eiendom efter 5 Spd. Maalet og derved faa Midler til at betale sin Gjæld og igjen kjøbe en mindre Eiendom der i

Egten, hvorved baade hans Forpligtelser og Resten vilde blive mindre.

Alle de andre Nybyggere, jeg traf paa denne Kant, førte samme Klage over den elendige Hvedehøst. En af dem havde havt 480 Maal med Hvede, som han nogle faa Uger inden Høsten undersøgte i Forening med flere erfarne Landmænd, og de vare alle enige om at anslaa den Afgrøde, som med Rimelighed kunde ventes, til 8 a 9 Skjæpper pr. Maal. Da den var moden begyndte han at høste, men da han havde meiet et halvt Hundrede Eder Land, opbagede han at Afseie ikke indeholdt andet end indstrumpne Stakler; han opgav derfor at meie Resten og stak sig baade paa den meiede Del og paa den Del, som endnu stod paa Roden.

De mere Forfnytte tabte aldeles Modet over det uheldige Aar, men jeg traf mange Exempler paa en modsat Anskuelse. Meget hyppig fandt jeg, at Nybyggeren havde formeget under Hænder til at kunne overkomme det, og at dette var Grunden til, at han ikke kunde bestaa. Kreditvesnet frister ham til at kjøbe en stor Strefning, og hvert ubenyttet Maal bliver da en død Kapital, som trykker ham. Naar en Mand kjøber 2400 Maal uden at have Evne til at opdyrke mere end de 240, saa har han rent ud Tab af de 2160 Maal. Han har at betale Kjøbesummen eller Renten af Kjøbesummen, for dette store Areal, som intet indbringer og ikke er ham til nogen Nytte. Afgrøden af 240 Maal nødes til at skulle bære ikke blot deres egen Byrde men ogsaa Byrden af de ni Tiendebøle, som henligger uden Nytte. Saaledes forterer de 7 magre Kjør de 7 fede. I heldige Aaringer kan det virkelig bære sig, men ved den allerførste Forlegenhed falder det Hele sammen.

Et Exempel af modsat Natur vil fremstille en rigtigere Fremgangsmaade. Sidste Foraar var der en Mand, som kjøbte 2560 Maal her i Nabolaget. Han indbegnede det Hele, fik pløiet al Jorden efter Afford og besaaede den med Hvede. Ikke eet Maal lod han ligge ubenyttet. Det hele blev ordentligt tilsaet i god Tid, og det saa ud til, at det altsammen vilde lykkes. Da alt Arbeidet var udført paa Afford, og Resten ligeledes vilde blive Affordarbejde, kan jeg angive det nøiagtige Beløb af Omkostningerne og det rimelige Udbytte af dette Foretagende.

Udgift:	Spd.
Fuldstændigt Gjerde af solide Legter og Stolper	1080
Pløining og Saaning efter Afford	1170
Saahvede	720
Indhøstning, Trefkning og Transport, efter Afford	2250
	5220
Kjøbsum for Jorden, 2¼ Spd. pr. Maal	5760
	10980

Indtegt:

Der vil rimeligvis avles omkring
10 Skjæpper pr. Maal = 3290

Spd.

Eder. Hvede a 2¼ Spd. 8225.
Jordens Verdi efter at være bleven indbegnet, opryddet omkring 2¼ Spd. pr. Maal 7050. 15275

Første Aars Fortjeneste, om Høsten lykkes 4295

Disse Talstørrelser opgaves mig af en kundig og erfarne Mand; men Betalingen for Affordarbejde er fortiden lavere end sedvanligt, hvorfor Udgifterne til Indbegning og Opbrud er under Gjennemsnitsbetydningen ved disse Arbejder. Her er heller ikke opført nogen Udgiftspost for Bygninger; den vilde imidlertid ikke forandre Forholdet, da Eiendommen netop derved vilde vinde ligesaa meget i Verdi. Men man maa huske paa, at Hvedehøsten undertiden slaar fejl, medens det ovenanførte tilfredsstillende Resultat aldeles ikke har taget nogen Misvæst med i Beregningen.

Her horte jeg ogsaa en af tidligste og heldigste Nybyggers Historie i Illinois. For 34 Aar siden kom han og hans Broder, begge i den unge Alder af tyve og enogtyve Aar, til denne Stat; de havde forladt Ohio paa Grund af et uheldigt Forsøg paa Kveghandel. De var i Gjæld, da de begyndte deres Bedrift i Illinois. De ankom til et rigtigt Bildnis, og opflog deres Telt paa en Plads, hvor nu den ene af dem har sin Bopæl. De medførte kun et Par Stude, et Dg, nogle Stykker Husgeraad, en Vogn og to Døffer. I Nærheden af en lille Skov gjorde de Holdt og byggede sig en Shanty eller Bordhytte. Den ene Broder eiede derhos en laapden Hue, for hvilken han efter sin Ankomst tilbyttede sig en Grisepurke. De arbejdede sig frem, skaffede sig Besejning da Havnegangen var fuldkommen fri, drev deres Kveg mange Mile til Marked og stræbede Penge sammen. Efterhaanden som Pengene strømmede ind opkjøbte de al den Jord de kunde, naar Regjeringen parcelerede ud, for 36 Skilling Maalet, ubvidebe deres Kveghold, og sende nu 100 fede Stkr. Ge om Ugen tiltross i New-York om Høsten naar Kreaturerne er bleven fede. Den ene af Brodrene antages nu at være i Besiddelse af Jorder til en Verdi af over 1 Million Spd.

I hele denne Egn er Jordsmønnen en fed, formuldet og sandblandet Lerjord med en smuk, jevntbattet Overflade, som er ypperlig stiftet til Jordbrug, hvis forskellige Arbejder her kan udføres med stor Letthed og Besparelse.

Ved min Tilbagekomst til Bloomington fandt jeg Leilighed til at lere noget om Bankvesenet her i Landet at kjende. Efter Loven er det enhver Mand eller Forening, som kan kjøbe Statspapirer til en Verdi af 45000 Spd., tilladt at udstede Banknoter. Denne Grundkapital deponerer han i Statskammeret som Sikkerhed for Sedlernes Indløsning og har nu Ret til at udstede sine egne Sedler til Beløb af 40,000 Spd., og disse forsynes med Statsrevisorens Underkrift. Derpaa laaner han disse Sedler ud til sine Kunder efter den herskende Kurs og Ren-

tesed. Sedlerne er paa Anfordring betalbare i Guld, og i Begyringsstilsfælde kan Ijendehaveren protestere dem og bringe dem til Statsrevisoren, som i dette Tilfælde er bemyndiget til at selge saameget af det deponerede Beløb, at de protesterede Sedlers Beløb kan dækkes. Saalenge Statspapirerne nu staar omtrent al pari, er Ijendehaveren af Sedlerne altid sikker; og Banketieren gjør en glimrende Forretning, idet han faar sine 6 Procent af de deponerede Statspapirer foruden den Rente og Saldo, han vinder ved at udlaae de Sedler, som repræsenterer den samme Kapital. I et Land som dette, hvor hver Landmand er Eiermand af sin Jord, og hvor Eiendomme og Prioriteter omsettes paa den simpleste og billigste Maade af Verden, kan ingen Forretning vere sikrere eller betale sig bedre end den at drive en Bank. Laanene er for største Delen gjort mod Pant i Jordegods, og tilmed pleier de i disse nye Egne, hvor Jorden er billig og indbringende, at kunne ombringes til 10 Procent som almindelig Rente.

At et saaledes ordnet Seddelomløb ved Lethed maa fremkalde Forlegheder, er af sig selv indlysende. Under en almindelig Penge-mangel maatte Bankerne nødvendigvis standse deres Betalinger, og Statspapirerne vilde i det Tilfælde ligesaa lidt lade sig konvertere som Bankernes Sedler.

Skjont nu Bankernes faste og lovlige For-tjeneste saaledes er meget betydelig, finder man af og til paa nye Midler til at forøge Fortje-nesten endnu mere, og disse betragtes vistnok som lidt drøse, men dog som fuldkommen rede-lige. Har en Bankier god Kredit, saa merker han, at hans Sedler gaar nok saa godt om de end ikke er betalbare i den Stat, hvor han dri-ver sin Forretning. Han har maasse saaledes kjøbt Statspapirer i Alabama eller Florida og deponeret dem der paa Stedet samt erholdt Stats-revisorens Underkrift paa det lovlige Seddelbe-løb, som han udsæder fra samme Stat, i hvilken de alene er betalbare i Guld — paa Anfordring. Her sætter han dem imidlertid ikke i Omløb men bringer dem til sin sedvanlige Forretningsplads, som maasse ligger hundrede Mile derfra og laa-ner dem nu ud til sine Kunder. Naar Sed-lerne nu atter presenteres ham, forlanger han en Dagsløb, ikke som om han fragit sin For-pligtelse eller benegtede Sedlernes Gyldighed, men fordi han anser sig selv berettiget til en saadan større Fortjeneste under Paaskud af, at Ijendehaveren, naar han vilde have Sedlerne vekslet i Guld, var nødt til at lide et vist Tab ved Forsendelsen til det fjerne Sted, hvor de er udsædte.

Men der gives en endnu meget utiladeli-gere Maade at drive Bankforretninger paa, som benyttes af visse gode Hoveder i denne vestlige Verden, skjont jeg ikke traf noget Eksempel der-paa i Illinois. Man kalder det et „Trekplaster“ eller „Bildkat“ Bank. En Mand, som talte af Erfaring, har givet mig følgende Skildring af Fremgangsmaaden ved Indretningen af saadan

en Bank. Man reiser til en af Staterne, hvor Statspapirerne staar under pari, f. Eks. i 70 eller 80. Af disse Papirer opkjøber man et Be-løb af 45000 Spd., deponerer dem hos Stats-revisoren og faar hans Underkrift paa sine Bank-noter. Disse Papirer tager man med sig ind i en vildsom, affides Egn, staar en Bordhytte op, og skriver „Bank“ over Døren og udsæder sine Pa-pirpræge herfra. Jo utilgængeligere Stedet er, desto bedre, da Sedlerne kun paa dette Sted kan forlanges vekslede i rede Penge. Efterat have tilendebragt disse Forberedelser bringer man sine Sedler hen til et eller andet Midtpunkt for Forretninger; de kommer strax i Omløb paa Grund af Statsrevisorens Underkrift, og som slikt Forretningsmand udlaaener man dem villig mod Sikkerhed i faste Eiendomme til 1½ eller 2 Procent om Maanedes. Der er ikke megen Grund til at frygte for, at man skal faa sine Sedler tilbage til Udbetaling, da det ikke er mu-ligt at opdage det Sted, hvorfra de er udsædte. Enhver, som faar dem mellem Hænder, er inter-esseret i at holde dem i Omløb. Efterhaanden slides de op, og med almindeligt Held tjener man baade sit Depositum og Beløbet af Seddelmas-sen, som lidt efter lidt er forsvunden mellem Pu-blikums Hænder! Hvor utroligt det end synes, forstikkede han mig dog, at saadanne Forretnin-ger drives indtil denne Dag; men enhver sold og hederlig Bankier holder sig naturligvis for god til at indlede sig paa slikt.

(Fortsettes.)

S u d l a n d e t.

Christiania. Flommen i Bormen og Dieren samt i flere af Badsragene langs Jernbanelinien stiger fremdeles og paa enkelte Steder hæver Skin-negangen sig kun et Par Fod over Vandfladen.

Om de ved Flommen i Veinaelven foraarfa-gede Oversvømmelser skrives i Drammens Blad: Foruroligende Nygter udbredte sig igaar morges om Kværhængslet; men det viste sig, at de ihkkeligvis ikke havde nogen rigtig Grund, og efter hvad der er os berettet, tør vi haabe, at efter de Foranstal-ninger, som er tagne, det ogsaa denne Gang vil modstaa den forfærdelige Vandmasses Tryk. Inat sendtes til yderligere Befæstelse opover en ny og overmaade tyk Trosser eller „Elefant,“ og de ned- over Elven liggende Tommerstaader søges man at bringe ind i Dugter og liggende Aflyer. Smidler-tid stiger Vandet fremdeles op til en overordentlig Høide. Hele Eker nedover, paa begge Sider af Elven, frembyder det sorgelige Syn af oversvøm-mede Agre og Enge, og Staden derved er natu-religvis allerede betydelig. I Høngsund, hvor der igaar var en hel Mængde Reisende, især herfra, som vilde til Kvær, staar Vandet i den nedre Del høit op i Gaardene imod Vandfladen. Flere Steder har Folkene derpaa saavel i Strandstedet som paa Bygden anseet det raadeligst at flytte ud. Her i Drammen har Vandet, navnlig paa Vandfaldeen

naaet en saadan Høide, at man paa nogle Steder kan se i Gaden, og Udflytning har fundet Sted fra flere Hus, En saadan Flom, forstyrede en gammel Mand, som blev anfaldt i denne By som lærer i 1798, har ikke været her siden 1804. Da kunde Kjørtten binde sin Baad i Vællehuset eller der, hvor Konsul N. Wachs Bygning nu staar; men det er sandsynligt, at Grunden, hvorpaa Sidsnævnte Gaard ligger, nu er højere end dengang og derfor Flommen allerede nu ligesaa stor som da. Ogsaa i den nedre Del af Byen truer Vandet med Skade og Fare. Paa Gronland staar det saagodt som op i Gaden, og paa mange Steder er det trængt op i Gaardene og ind i Kældrene. Ogsaa Betene staar højt og her under Vand, som paa den østre Side ved Holmen, en Fjerdingvei nedens for Hongsund, og paa den vestre Side ved Mjøndalen.

Drammens Tidende meddeler, at Hønesøbroerne skal være bortrevne af Strømmen og indhølder forovrigt følgende Beretning om Tilstanden i Vaadragene ovenfor Hønesøen. Tilstanden i Nardalselven skal være meget værre, end man efter de tidligere Meddelelser fra Hønesø kunde have ventet, da man antog at den største Vandmasse allerede var passeret; dette har imidlertid ikke været Tilfældet, thi Høvedsmassen fra Fjeldvandene skal paa langt nær endnu ikke være saavidt fremkommet, at den kan indvirke paa Vandstanden ved Hønesø; de øvre Fjordvand, Lille-Mjøsen og Sildrefjord, skal nemlig for otte Dage siden ikke været fri for Is. Nu er Hønesødammen springen og omtrent 40 Alen af det Midterste paa Dammen er gaaen væk. Vandmassen herfra bevirkede, at endel af Nedre Høvedsdam strog sat bevirkede Skade paa et Foræmningsfar i søndre Dam. Læstemasen fra disse Punkter kommer saaledes for det Første til at passere den snævre, trange Kvarnveite; thi saa spæret som Løbet nu er, har det i Mandens Minde ikke været. Herved 16 Hanger i og ved Hønesø har lidt mere eller mindre og enkelte er ganske bortskyllede. At mangen Vælke for Brøtningens Skyld nu maa lappes og mangedobbelt Arbejde forvoldes, er klart.

I förrige Uge smelte de pludselig under det varme Veir store Enemasser i Nordmarken, hvilke i Forening med stærke Regnbyl bragte Maridalsvandet i N. for Christiania til at stige usædvanlig høit i 5 Døgn. Folgen var at den derfra udspringende Åkerelv bragte uhyre Vandmasser nedover, hvorved nogle af de langs Elven opbyggede Fabrikker lode, især Brødrene Jensens mekaniske Fabrikbygning, hvis vestre Hjørne bortrevs af Vandet. Efterat Vandet var faldet betydeligt blev en Dam ved Elvens Udlob af Maridalsvandet afstængt et Par Dage, for at Brugsøerne saavidt muligt kunde faa istandsat Beskadigelserne.

Fra Drammen meldes den 29de Mai. I Tirsdags døde den fromme ærværdige Provst Ditesen, Sognepræst til Sande Præstegjeld. Den Afsdøde var i sin Tid en af Landets kækkeste Jordbrugere. Jordbruget var ham en kjær Syssel som hans ikke synderlig store og desuden magelige Kald kunde give ham adskillig Tid til, og hans Præstegaard blev en af de bedst opdyrkede i Landet; men

det forstær sig da at han havde Midler at anvende derpaa som meget saa har.

Sorten, den 1ste Juni. Paa enkelte Gaarde heromkring har Jordertrangen været saa stor, at man har maattet skæve Part af Trærne til Kreatursføde. So har enten ikke været at erholde eller har Prisen været overdreven. Det er derfor glædeligt at Græs værtten er saa langt fremme at man kan slippe Kreaturerne, hvilket paa enkelte Gaarde allerede er skeet.

Arrendal, den 29de Mai. Fra Nisfedal har vi modtaget følgende Meddelelse: Vi har endnu en Mængde Sne et lidet Stykke op fra Nisfervandet og i Heiene ser det ud som 2den Februar. Torsdag, den 18de Mai, har ikke saavidt mig bekjendt, Nogen lagt Korn eller Poteter i Jorden, men vi har Haab om at kunne begynde med Baaraannen i næste Uge. Nu i disse Dage er der Høsmangel over næsten hele Bygden og Prisen paa det saakaldte Myrbo har været 1½ Spd. pr. Skippund. Potetes betales med 8 a 9 Mk. og Kornet hos Landhandleren med 5 Spd. pr. Tønde. Kvægsligdommen, som i Vinter blev omtalt i Bladene, er endnu ikke standset; den gik under Navn af Blodgang, men det rette Navn er nok Brandfeber. Der er freperet nogle og tyve Stykker.

Levanger, den 31te Mai. Efter den forhen bekjendtgjorte Indbydelse fra Gaardbrugerne Olaf Olsen og N. D. Store samledes Isørgaards paa Raadhuset her i Byen en Mængde Jordbrugere til Dannelsen af en Landboforening. Forhandlingene lededes af Olaf Olsen, der, efter et indledende Forsdrag, hvori han fremhævede Samvirkheden af deslige Foreninger, fremsatte sine Forslag, som bleve diskuterede, og i det Væsentlige bifaldte, idet man fattede Beslutning om Oprettelse af en Landboforening for Skogn, Levanger Landfogd og Alsen, samt om Foreningens Siemod, hvilket for det Første hos vedtagelse skal være Dphjelpesse og Forædling af Kvægavl i Distriktet. Kontingenten for hvert Medlem blev bestemt til mindst 24 $\frac{1}{2}$ aarlig, hvor efter der strax tegnede sig 60 Medlemmer for et aarligt Bidrag af fra 24 $\frac{1}{2}$ og derover indtil 1 Spd., ligesom man har grundet Haab om, at der vil blive tegnet en Mængde Deltagere paa de i den Hensigt cirkulerende Indbydelsor. En midlertidig Bestyrelse, der har at udarbejde Lovene for Foreningen, er bleven valgt. Endelig besluttedes Generalforsamling afholdt, saasnart Udskæft til Lovene er færdigt, for at gennemgaa dette og øndne det videre Fornødne. Mødet og dets Formaal blev omfattet med den største Interesse.

— Baaraannen er nu snart fuldendt saavel i Byens nærmere Omegn som ogsaa efter hvad vi have hørt, i Anteis fjernere Distrikter, og Agrene har til dels begyndt at spire, ligesom Græsmarken i de sidste Dage har faaet et vakkert Grønslør og Trærne Lov som Folge af den indtraadte mildere Luft og det faldne Regn. Uagtet April Maaned tegnede sig til en meget tidlig Vaar, saa har den stadige Kulde med Slud og Hagl, fornemmelig i første Halvdel af Mai, været modsat, men det gamle Dedsprog siger, at „Mai-Kulde gir Bondens Læder fulde.“

Udlandet.

Sverige. D. D. Majestæter Kongen, Dronningen samt Prinds August og Prindsesse Louise afreiste den 30te s. M. til Väckaafog i Skaane. Hs. Maj. Kongen agtede at opholde sig sammesteds til den 6te d. M., og da reise til Leiren paa Hjungby Hede, hvorhen Hds. Maj. Dronningen agtede at indtræffe den 11te d. M.

— Efter Sigende skulde D. D. M. kunde ventes til Christiania den 20de Juli.

— I Anledning af Hs. Maj.s Ophold i Skaane skulde den norske Statsraadsafdeling i Stockholm samt fornødent Kontorpersonale afreise derhen.

— I Sverige skulle ogsaa betydelige Oversømmelser have fundet Sted. Fra Falun skrives, at Dampskibet uden nogen Hindring gaar over Landesveiene. Mange tusinde Løndeland frugtbar Mark, bærende dels Høstet, dels Græs, ere oversvømmede ved Värlaren, hvor Strandelerne befrygte overordentlige store Tab.

England. Fra London telegraferes under 25de at Lord Palmerston, i Anledning af en Interpellation i Underhuset, udtalte sig med megen Harme om den neapolitaniske Regjering, hvis tyranniske Politisystem gav England Ret til at tage de Individuer i Beskyttelse, som vare indslupne Politiet.

Italien. Den nationale Forening (Società nazionale) har udstedt følgende Proklamation: „Sicilien har reist sig mod sin unge Tyran, som i Jesuiternes Ledebaad samtykker i Anstiltelsen af de frygteligste Blodbad blandt sine Underfaatter, hvorved hverken Alder eller Køn skaanes. Den italienske Nationalforening vilde fornægte sine Antecedenter, hvis den ikke opbød alle sine Kræfter for at bistaa den neapolitaniske Bourbons talrige Offere. Foreningen har derfor i alle sine Kommitteer aabnet en Subskription og allerede den første Dag lykkedes det at samle en Sum af 50,000 Franks; men for at sætte Sicilianerne istand til at fortsætte Kampen mod en regulær Armeé, hvis Steldøst opægges ved Hæbet om Plyndring, maa de have Vaaben, Ammunition og Levnedsmidler. Derfor henvender Foreningen sig til de Frisindede i alle Lande; den annoder dem om at danne Kommitteer til Indsamling af Understøttelsesmidler for et Folk, som er drevet til Dødsdøden ved den haardeste og skændigste Undertrykkelse, og som ønsker at tilhøre et frit og uafhængigt Italien. De Troende i Europas forskjellige Lande sende paa sine Biskoppers Opfordring Penge til Rom for at sætte Paven i Stand til med Kanoner og Bajonetter at underkue Legationerne og atter bringe dem under det Nag, som de lykkelig har aflaaet. De Liberale bør følge Exemplet ved at understøtte de sicilianske Insurgenter. Centralkommitteén i Turin vil sørge for, at de saaledes indsamlede Midler komme Sicilianerne ihænde og i Foreningens Ugeblad indføres Navnene paa de ædelmodige Givere. En Begyndelse er allerede stæet i Glasgow; men de Liberale i Frankrig, Belgien, Tydskland og Sverige bør ikke staa tilbage for de i England i et Værk, som er af stor Betydning for alle Folks Frihed; thi hvis den despotiske Regjering paa Sicilien styrtes, drager den mange efter sig i

sit Fald, og naar Sicilianerne har brudt sine Lænker, vil de ikke undlade at afbetale sin Taknemmelighedsgjæld til Fordel for andre Folk, der har reist sig af samme Grund som de.

Garibaldi har nylig udstedt følgende Proklamation til Sicilianerne: „Sicilianere! Jeg har tilført Eder en klare tapre Mand, der lide til paa Siciliens heltemodige Raab, efter at have været deres Liv i de lombardiske Slag. Vi er hos Eder og fordrer ikke andet end vort Fædrelands Befrielse. Er Alle enige saa altsaa! Hvo der ikke griber til Vaaben er en Kjuson eller Forræder mod Fædrelandet. Man sig ikke at der er ingen Vaaben. Vi vil snart saa Geværer, men for Dieblillet er ethvert Vaaben godt nok i en modig Mand's Haand. Kommunerne vil bære Omsorg for Børn, Kvinder og svagelige Gamle. Til Vaaben Alle! Sicilien vil endnu engang lære Verden, hvorledes man ved et enkelt Folks vægtige Billie befrier et Land fra sine Undertrykkere.“

— Fra Neapel meldes den 5te. General Pestigia har fra Sicilien overbragt en ny Kapitulation og berettede om talrige Desertioner blandt Soldaterne. Vaabenstilstanden er forlænget paa ubestemt Tid.

— I det sardiniske Deputeretkammer besluttedes Savoyens og Nizzas Afstaaelse til Frankrig med 229 mod 33 Stemmer; 23 stemte ikke.

China. Ifølge en Privatdepeche fra London til Hamburg har man faaet paalidelig Privat-Officersretning om, at China har aflaaet Ultimatum; det vil saaledes komme til Krig. De nordlige Havne i China ere blokerede.

Christiania Kornpriser.

Indenlandst

Hvede, 4 à 4½ Spd.
Rug, 3½ Spd. a 18 ½.
Byg, 13—16 ½.
Havre 8 ½ a 9 ½ 12 ½.

Udenlandst

Rug østersøst 4 Spd. 12 ½.
Rug dansk 19 ½ 6 ½.
Byg Præstig 18 ½ a 18 ½ 6 ½.
Erter 4½ a 5 Spd.
Hvede 6½ Spd.

Christiania Fiskepriser.

Sild, Rødbnd. 5½ Spd. pr. Lb.
Sild, stor Mid. 5 Spd. pr. Lb.
Sild, smaa do. 4 a 4½ Spd. pr. Lb.
Sild, stor Christ. 18 ½ pr. Lb.
Sild, smaa do. 12 a 13 ½ pr. Lb.
Storset 4 ½ 18 ½ pr. Bog.
Middelfet 3 ½ 12 ½ pr. Bog.
Smaaset 3 ½ pr. Bog.
Rødbnd 8 ½ pr. Bog.

Følgeblad til Skilling-Magazinet.

Christiania.

Trykt og forlagt af M. G. Fabritius.